

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MUAMMO VA YECHIMLARI

Ma'murov Bahodir Baxshulloyevich, Buxoro davlat universiteti, Jismoniy madaniyat fakulteti dekani, pedagogika fanlari doktori, professor

*Umarov Abdusayit Togaymuradovich,
Qarshi davlat universiteti, sport fakulteti jismoniy tarbiya va sport turlari kafedrasida katta o'qituvchisi*

Annotatsiya. Maqolada akmeologik yondashuv asosida jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish muammosi va uni bartaraf etish yo'llari keltirilgan. Akmeologik yondashuv inson rivojlanishiga ijobiy va faol kelajakni taklif qiladi, shaxsda o'sish va muvaffaqiyatga erishish potentsialini ta'kidlaydi. Akmeologik rivojlanish tamoyillarini qo'llash jismoniy tarbiya o'qituvchilariga o'zlarining eng yuqori kasbiy ko'rsatkichlari va o'z sohalarida mukammallikka erishishlariga yordam beradi.

Kalit so'zlar: akmeologik yondashuv, jismoniy tarbiya o'qituvchisi, kasbiy kompetensiya, shaxsda o'sish va muvaffaqiyatga erishish potentsiali, eng yuqori kasbiy ko'rsatkich.

Akmeologiya - bu psixologiyaning bir bo'limi bo'lib, inson rivojlanishini mukammallik, mahorat va eng yuqori samaradorlik nuqtai nazaridan o'rganishga qaratilgan. Bu bugungi kunda yangi sohalardan biri bo'lib, 1960-yillarda Sovet Ittifoqida paydo bo'lgan va keyinchalik boshqa mamlakatlarga ham tarqalgan.

Akmeologik yondashuv faqat uning zaif va kamchiliklariga e'tibor qaratish o'rniga, uning kuchli va qobiliyatlarini aniqlash va rivojlantirish muhimligini ta'kidlaydi. Bu shaxsning sport, musiqa, biznes va san'at kabi turli sohalarida eng yuqori samaradorlik va yutuqlarga erishishini qamrab oladi.

Akmeologik yondashuv inson rivojlanishini butun umr davomida o'sish va o'zini-o'zi anglash jarayoni hamda sohada mukammallikka erishishda shaxsiy motivatsiya, harakat va amaliyotning o'zini muhimligini ta'kidlaydi. Shuningdek, u optimal rivojlanishni ta'minlashda ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, resurslar va imkoniyatlar kabi ekologik omillarning ahamiyatini tan oladi.

Akmeologik yondashuv amaliyotchilari ko'pincha shaxsda kasbiy faoliyatida o'z imkoniyatlarini maksimal darajada oshirish va maqsadlariga erishishda yordam berish uchun maqsadlarni belgilash, o'z-o'zini aks ettirish, vizualizatsiya va fikr-mulohazalar kabi turli xil metodlardan foydalanish tavsiya qilinadi. Ular, shuningdek, mukammallik va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlovchi muhitlarni yaratish uchun guruhlar va tashkilotlar bilan ishlashi mumkin.

Akmeologik yondashuv asosida jismoniy tarbiya o'qituvchilarini kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish o'qituvchilarni jismoniy tarbiya va sportga bo'lgan qiziqishini oshirishda samarali ta'sir ko'rsatadi. Bu esa, jismoniy tarbiya o'qituvchilarining eng yuqori kasbiy ko'rsatkichlariga erishish va o'z sohasida mukammallikka erishishga yordam berishni isbotlaydi. Jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishga bir qator tamoyillarga

e'tibor qaratish muhim. Bular:

Kuchli tomonlarga asoslangan yondashuv: Akmeologik yondashuv faqat uning zaif tomonlariga e'tibor qaratish o'rniga, uning kuchli tomonlarini aniqlash va rivojlantirishga urg'u beradi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zlarining o'ziga xos kuchli tomonlarini, masalan, o'qitish uslubi, muloqot qobiliyatlari yoki o'quvchilarni rag'batlantirish qobiliyatini aniqlash va bu kuchli tomonlarini o'qitish amaliyotida oshirish va qo'llash yo'llarini topishdan foyda olishlari mumkin.

Hayot davomida ta'lim: Akmeologik yondashuv inson rivojlanishini umrbod jarayon sifatida ko'rib chiqadi va jismoniy tarbiya o'qituvchilari uzluksiz o'rganish va takomillashtirish fikrini qabul qilishdan foyda olishlari mumkin. Bu yangi ta'lim yoki kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini izlashni, jismoniy tarbiya sohasidagi tadqiqotlar va tendentsiyalardan xabardor bo'lishni va ularning o'qitish amaliyotini muntazam ravishda ko'rib chiqishni va baholashni o'z ichiga olishi mumkin.

Maqsadlarni belgilash va o'z-o'zini aks ettirish: Maqsadlarni belgilash va ushbu maqsadlar sari erishilgan yutuqlarni muntazam ravishda aks ettirish akmeologik rivojlanishning asosiy tarkibiy qismidir. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zlarining o'qitish amaliyoti uchun aniq, o'lchanadigan maqsadlarni qo'yishdan foyda olishlari mumkin, masalan, o'quvchilar ishtirokini yaxshilash yoki yangi o'qitish strategiyalarini amalga oshirish va bu maqsadlar sari o'zlarining yutuqlari haqida muntazam ravishda fikr yuritish.

Teskari aloqa va hamkorlik: Teskari aloqa va hamkorlik akmeologik rivojlanishning muhim elementlari hisoblanadi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari hamkasblari, murabbiylari yoki talabalarining fikr-mulohazalarini izlash va bu fikr-mulohazalarni yaxshilash uchun yo'nalishlarni aniqlash va o'sish maqsadlarini belgilash uchun foydalanishlari mumkin. Ushbu sohadagi boshqa o'qituvchilar yoki mutaxassislar bilan hamkorlik qilish, shuningdek, o'rganish va o'sish uchun qimmatli imkoniyatlarni taqdim etishi mumkin.

O'z-o'zini rag'batlantirish va o'z-o'zini rivojlantirish: akmeologik yondashuv mukammallikka erishishning asosiy omillari sifatida shaxsiy motivatsiya va harakatga urg'u beradi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'z oldiga qiyin maqsadlarni qo'yish, muvaffaqiyatlarni nishonlash va o'z ishining o'quvchilarga ijobiy ta'siriga e'tibor qaratish kabi o'z-o'zini rag'batlantirish va o'zini-o'zi boshqarish tuyg'usini tarbiyalashdan foyda olishlari mumkin.

Akmeologik rivojlanish tamoyillarini qo'llash jismoniy tarbiya o'qituvchilariga o'zlarining eng yuqori kasbiy ko'rsatkichlari va o'z sohalarida mukammallikka erishishlariga yordam beradi.

Jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasi - bu jismoniy tarbiya dasturini samarali rejalashtirish, amalga oshirish va baholash uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalar tushuniladi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasining asosiy yo'nalishlari:

Jismoniy tarbiya oid bilim: Jismoniy tarbiya o'qituvchisi jismoniy tarbiya tamoyillarini, jumladan anatomiya, biomexanika, jismoniy mashqlar fiziologiyasi va harakat rivojlanishini chuqur bilishi kerak. Shuningdek, ular turli sport va jismoniy mashg'ulotlar haqida kuchli tushunchaga ega bo'lishlari, o'quvchilarning ehtiyojlari va qobiliyatlariga mos keladigan mashg'ulotlarni tanlay olishlari kerak.

Ta'limni loyihalash va rejalashtirish: Jismoniy tarbiya o'qituvchisi dars rejalari, baholash va fikr-mulohazalarni o'z ichiga olgan samarali ta'lim strategiyalarini ishlab chiqish va amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Ular o'quvchilarni qiziqtirish va bilim olishga ko'maklashish uchun turli xil o'qitish usullari va

usullaridan foydalana olishlari kerak.

Sinfni boshqarish: Jismoniy tarbiya darslarida xavfsiz va ijobiy o'quv muhitini yaratish uchun sinfni samarali boshqarish juda muhimdir. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'quvchilarning xulq-atvorini boshqarishi, jismoniy mashqlar paytida xavfsizlikni ta'minlashi, ijobiy va inklyuziv sinf madaniyatini yaratishi kerak.

Baholash: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'quvchilarning muvaffaqiyatini baholashlari va o'quv strategiyalarining samaradorligini baholashlari kerak. Bu talabalarning ta'lim natijalarini o'lchash, ma'lumotlarni tahlil qilish va talaba muvaffaqiyatini rag'batlantirish uchun kerak bo'lganda o'qitish strategiyalarini moslashtirishni o'z ichiga oladi.

Hamkorlik: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari kuchli muloqot qobiliyatlari, axloqiy xulq-atvor va doimiy kasbiy rivojlanish majburiyatini o'z ichiga olgan yuqori darajadagi professionallikni namoyish etishlari kerak. Shuningdek, ular talabalar muvaffaqiyatini qo'llab-quvvatlash uchun boshqa o'qituvchilar, ma'murlar va jamoa a'zolari bilan samarali hamkorlik qilishlari kerak.

Jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun kasbiy kompetentsiya o'quvchilarning jismoniy faolligini, sog'lig'ini va sog'lom bo'lishini samarali rivojlantirish uchun zarurdir. Bu mavzu bo'yicha tajriba, o'quv dizayni va rejalashtirish, sinfni boshqarish, baholash va baholash, professionallik va hamkorlikni talab qiladi.

Jismoniy tarbiya o'qituvchisi uchun kasbiy kompetensiyani shakllantirish zarur bo'lsa-da, bu jarayonga to'sqinlik qiladigan bir qancha muammolar mavjud. Jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentsiyasini rivojlantirishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ba'zi umumiy muammolar:

Kasbiy rivojlanish imkoniyatlaridan cheklangan foydalanish: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari seminarlar, konferentsiyalar yoki o'quv dasturlari kabi kasbiy rivojlanish imkoniyatlaridan cheklangan foydalanishlari mumkin. Bu o'qituvchilarning ilg'or tajribalar va sohadagi yangi ishlanmalardan xabardor bo'lishlarini qiyinlashtirishi mumkin.

Vaqt va resurslar yetarli emas: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari samarali o'qitish strategiyalarini rejalashtirish va amalga oshirish, sinfdagi xatti-harakatlarni boshqarish, o'quvchilar taraqqiyotini baholash va o'zlarining ta'lim samaradorligini baholash uchun cheklangan vaqt va resurslarga ega bo'lishi mumkin. Bu charchashga va professional malakani rivojlantirishni davom ettirish uchun motivatsiyaning etishmasligiga olib kelishi mumkin.

Hamkorlik va qo'llab-quvvatlashning etishmasligi: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari boshqa o'qituvchilar bilan hamkorlik qilish yoki ma'murlar yoki hamkasblardan yordam olish imkoniyati kam bo'lgan holda alohida ishlashlari mumkin. Bu fikr-mulohaza, maslahat va professional o'sish imkoniyatlarining etishmasligiga olib kelishi mumkin.

Uskunalar va resurslar uchun cheklangan mablag'lar: Jismoniy tarbiya dasturlari jihozlar va resurslar uchun cheklangan mablag'ga ega bo'lishi mumkin, bu o'qituvchilarga o'z talabalariga keng ko'lamli jismoniy faoliyat va resurslarni taqdim etishni qiyinlashtiradi. Bu ta'lim strategiyalarining samaradorligini cheklab qo'yishi va o'quvchilarning mashg'ulotlardan voz kechishiga hissa qo'shishi mumkin.

O'zgaruvchan demografik va talabalar ehtiyojlari: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zgaruvchan demografik va talabalar ehtiyojlariga duch kelishi mumkin, masalan, nogiron talabalar sonining ko'payishi, til to'siqlari yoki turli darajadagi jismoniy tayyorgarlik. Bu barcha talabalarning ehtiyojlarini samarali qondirish uchun qo'shimcha tayyorgarlik va resurslarni talab qilishi mumkin.

Jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun professional kompetentsiyani rivojlantirish doimiy yordam, resurslar va hamkorlikni talab qiladi. Bu muammolarni hal etish jismoniy tarbiya o'qituvchilarining o'quvchilarda jismoniy faollik va sog'lom bo'lishni samarali targ'ib qilish uchun bilim, ko'nikma va malakalar bilan ta'minlanishiga yordam beradi.

Jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy rivojlanishiga akmeologik yondashuv o'zining professional sifatida to'liq salohiyatini rivojlantirishga urg'u beradi. Akmeologik yondashuv asosida jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy malakasini rivojlantirishning ba'zi usullari:

O'z-o'zini aks ettirish va o'z-o'zini baholash: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zlarining kuchli tomonlarini, zaif tomonlarini va yaxshilash sohasini aniqlash uchun muntazam ravishda o'z-o'zini aks ettirish va o'z-o'zini baholash bilan shug'ullanishlari kerak. Ular jurnallar, portfellar va tengdoshlarning fikr-mulohazalari kabi vositalardan o'zlarining o'qitish amaliyoti haqida fikr yuritish va kasbiy rivojlanish maqsadlarini belgilash uchun foydalanishlari mumkin.

Shaxsiy kasbiy rivojlanish rejalari: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zlarining noyob ehtiyojlari va maqsadlariga moslashtirilgan shaxsiy kasbiy rivojlanish rejalari ishlab chiqish uchun o'z ma'murlari bilan ishlashlari mumkin. Ushbu rejalar seminarlar, konferentsiyalar, murabbiylik, mentorlik va boshqa kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini o'z ichiga olishi mumkin.

Hamkorlikda o'rganish va maslahat berish: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari hamkorlikda o'rganish va murabbiylik imkoniyatlaridan foydalanishlari mumkin. Ular hamkasblari bilan birgalikda ilg'or tajriba almashishlari, o'qitish bo'yicha fikr-mulohazalarini olishlari va o'qitish uchun yangi g'oyalar va strategiyalarni ishlab chiqishlari mumkin.

Harakat tadqiqoti: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zlarining ta'lim strategiyalarining samaradorligini tekshirish va talabalarning o'quv natijalarini baholash uchun harakat tadqiqot loyihalarida qatnashishi mumkin. Bu ularga takomillashtirish sohasini aniqlashga va dalillarga asoslangan ta'lim strategiyalarini ishlab chiqishga yordam beradi.

Uzluksiz o'rganish va kasbiy o'sish: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari doimiy o'rganish va kasbiy o'sishga, shu jumladan sohadagi eng so'nggi tadqiqotlar va ilg'or tajribalardan xabardor bo'lishlari kerak. Ular professional adabiyotlarni o'qishlari, konferentsiyalar va seminarlarda qatnashishlari va jismoniy tarbiya mutaxassislarining keng hamjamiyatiga aloqador bo'lish uchun professional tashkilotlarda qatnashishlari mumkin.

Kasbiy rivojlanishga akmeologik yondashuv uzluksiz o'rganish va o'z-o'zini takomillashtirish muhimligini ta'kidlaydi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari muntazam ravishda o'z-o'zini mulohaza yuritish, individual kasbiy rivojlanish rejalari ishlab chiqish, hamkasblar bilan hamkorlik qilish, harakat tadqiqotida qatnashish va uzluksiz ta'lim olishga intilish orqali o'zlarining to'liq kasbiy salohiyatini rivojlantirishlari va o'quvchilarda jismoniy faollik va salomatlikni rivojlantirishlari mumkin.

Akmeologik yondashuv asosida jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy kompetentsiyasini rivojlantirish uchun qo'llanilishi mumkin bo'lgan ba'zi bir aniq usullar:

O'z-o'zini baholash: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zlarining kuchli tomonlarini va yaxshilashga muhtoj bo'lgan sohasini aniqlash uchun o'z-o'zini baholash vositalaridan foydalanishlari mumkin. Bu o'z-o'zini aks ettirish, tengdoshlarning fikr-mulohazalari yoki o'qitish samaradorligini baholash uchun rubrikalar yoki boshqa

baholash vositalaridan foydalanish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Shaxsiy kasbiy rivojlanish rejaları: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zlarining maqsadlari va ehtiyoj sohalariga mos keladigan shaxsiy kasbiy rivojlanish rejalarini yaratish uchun o'z rahbarlari yoki ma'murlari bilan ishlashlari mumkin. Ushbu rejalar seminarlar yoki konferentsiyalarda qatnashish, murabbiylik yoki mentorlik dasturlarida qatnashish yoki magistratura darajasidagi kurslarni o'z ichiga olishi mumkin.

Birgalikda o'rganish: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari eng yaxshi tajribalarni almashish, bir-biridan o'rganish va yangi g'oyalar va ta'lim strategiyalarini ishlab chiqish uchun sohadagi boshqa o'qituvchilar yoki mutaxassislar bilan hamkorlik qilishlari mumkin. Bu tengdoshlar bilan maslahatlashish, murabbiylik yoki professional o'quv jamoalarida ishtirok etish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Harakat tadqiqoti: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'z o'qitish strategiyalarining samaradorligini baholash va talabalarning o'quv natijalarini yaxshilash uchun harakat tadqiqotida qatnashishi mumkin. Bu talabalarning muvaffaqiyati haqida ma'lumot to'plash, o'qitish amaliyotini tahlil qilish va ta'limni xabardor qilish uchun tadqiqot natijalaridan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin.

Uzluksiz ta'lim: Jismoniy tarbiya o'qituvchilari uzluksiz ta'lim kurslarida qatnashish, konferentsiyalar yoki seminarlarda qatnashish yoki jismoniy tarbiya yoki tegishli sohalarda ilg'or darajalarni olish orqali doimiy kasbiy rivojlanish majburiyatini olishlari mumkin.

Ushbu usullardan foydalangan holda jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zlarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni davom ettirishlari va o'quvchilarda jismoniy faollik va sog'lomlikni rivojlantirish qobiliyatini oshirishlari mumkin. Akmeologik yondashuv uzluksiz o'rganish va o'z-o'zini takomillashtirishga urg'u beradi, bu oxir-oqibatda o'quvchilarning natijalarini yaxshilashga va samaraliroq o'qitish amaliyotiga olib kelishi mumkin.

Akmeologik yondashuvga asoslangan jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy malakasini rivojlantirish texnologiyasi uzluksiz o'rganish va o'z-o'zini takomillashtirishga tizimli va tizimli yondashuvni o'z ichiga oladi. Ushbu texnologiyada quyidagi bosqichlar mavjud:

O'z-o'zini baholash: birinchi navbatda jismoniy tarbiya o'qituvchisi o'z o'qitish amaliyotini o'z-o'zini baholashini o'tkazishi, ularning kuchli tomonlarini va takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlashi, kasbiy rivojlanish maqsadlarini belgilashi kerak.

Shaxsiy kasbiy rivojlanish rejasi: O'qituvchi o'z rahbari yoki murabbiyi bilan ularning maqsadlari va ehtiyoj sohalariga mos keladigan individual kasbiy rivojlanish rejasini yaratishi mumkin. Ushbu reja o'qituvchining o'ziga xos ehtiyojlariga moslashtirilgan bo'lishi kerak va seminarlarda qatnashish, kurslarda qatnashish yoki kasbiy rivojlanishning boshqa shakllari bilan shug'ullanishni o'z ichiga olishi mumkin.

Birgalikda o'rganish: O'qituvchi eng yaxshi tajribalarni almashish, bir-biridan o'rganish va ta'lim uchun yangi g'oyalar va strategiyalarni ishlab chiqish uchun hamkasblari yoki sohadagi boshqa mutaxassislar bilan hamkorlik qilishi mumkin.

Harakat tadqiqoti: O'qituvchi o'z ta'lim strategiyalarining samaradorligini baholash va o'quvchilarning ta'lim natijalarini yaxshilash uchun harakat tadqiqoti bilan shug'ullanishi mumkin. Bu talabalarning muvaffaqiyati haqida ma'lumot to'plash, o'qitish amaliyotini tahlil qilish va ta'limni xabardor qilish uchun tadqiqot natijalaridan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin.

Uzluksiz ta'lim: O'qituvchi uzluksiz ta'lim kurslarida qatnashish, konferentsiyalar yoki seminarlarda qatnashish yoki jismoniy tarbiya yoki tegishli sohalarda ilg'or darajalarni olish orqali uzluksiz kasbiy rivojlanishni o'z zimmasiga olishi mumkin.

Mulohaza va fikr-mulohaza: O'qituvchi muntazam ravishda o'z o'qitish amaliyoti haqida fikr yuritishi va o'z o'qitish amaliyotini yaxshilash uchun hamkasblari, rahbarlari va talabalarining fikr-mulohazalarini izlashi kerak.

Baholash: O'qituvchi vaqti-vaqti bilan ularning kasbiy rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lidagi yutuqlarini baholashi va kerak bo'lganda o'z rejasini o'zgartirishi kerak.

Yuqorida keltirilgan tamoyil, usul va texnologiyaga amal qilgan holda, jismoniy tarbiya o'qituvchilari o'zlarining kasbiy kompetensiyalarini doimiy ravishda rivojlantirishlari va o'quvchilarda jismoniy faollik va salomatlikni rivojlantirish qobiliyatini oshirishlari mumkin. Akmeologik yondashuv uzluksiz o'rganish va o'z-o'zini takomillashtirishga urg'u beradi, bu oxir-oqibatda o'quvchilarning natijalarini yaxshilashga va samaraliroq o'qitish amaliyotiga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari, ushbu yondashuvni qo'llab-quvvatlash uchun onlayn o'quv platformalari, video yozish va tahlil qilish dasturlari va raqamli portfellar kabi texnologik vositalar ham birlashtirilishi mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Мамуров Б.Б., Махмудов М.Х. Акмеологическая составляющая образовательной культуры учителя. философские и методологические. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36679921>

2. В Mamurov, A Mamanazarov, K Abdullaev, I Davronov. Acmeological Approach to the Formation of Healthy Lifestyle Among University Students. III International Scientific Congress Society of Ambient ..., 2020. <https://www.atlantispress.com/proceedings/isc-sai-20/125937241>

3. ББ Мамуров. Акмеологический подход к воспитанию молодого поколения в наследии предков. Педагогическое образование и наука, 2016. http://www.manpo.ru/manpo/publications/ped_obraz/n2016_03.pdf#page=147

4. N Sheludiakova, B Mamurov, I Maksymova. Communicating the Foreign Policy Strategy: on Instruments and Means of Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/11/shsconf_iscsai2021_02005/shsconf_iscsai2021_02005.html

5. Маъмуров Б.Б. Маманазаров А.Б. Условия развитие у будущих учителей навыков проектирования учебного процесса на основе акмеологического подхода. <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=37269472>

6. Маъмуров Б. Б. Нравственно-эстетическое воспитание учащихся средствами литературных произведений / Б. Б. Маъмуров // Освіта та розвиток обдарованої особистості. - 2018. - № 4. - С. 32-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2018_4_9.

7. Маъмуров Б.Б. Бўлажак ўқитувчиларда акмеологик ёндашув асосида таълим жараёни лойиҳалаш кўникмаларини ривожлантириш. Монография. Т."Фан". 2017. 144 б. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&sortby=pubdate&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:2osOgNQ5qMEC